

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลคลองไทร อำเภอท่าฉาง

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11
กรมพัฒนาที่ดิน 2567

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร
อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11
กรมพัฒนาที่ดิน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดินร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 และสถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-11
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	4-1
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-3
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญญัตินา

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองไทร อำเภوتاเมา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-7
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลคลองไทร อำเภوتاเมา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลคลองไทร อำเภوتاเมา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2566	2-12
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลคลองไทร อำเภوتاเมา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2565	2-13
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลคลองไทร อำเภوتاเมา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลคลองไทร อำเภوتاเมา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลคลองไทร อำเภوتاเมา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลคลองไทร อำเภوتاเมา จังหวัดสุราษฎร์ธานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-9

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-10
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	4-6
6-1	แผนการใช้ที่ดิน ตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	6-6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนายั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน และในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2567–30 กันยายน 2568

1.4.2 สถานที่ ตำบลคลองไทร อำเภอบ้านฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา การเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำ แผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและ สถานภาพของทรัพยากรของตำบล

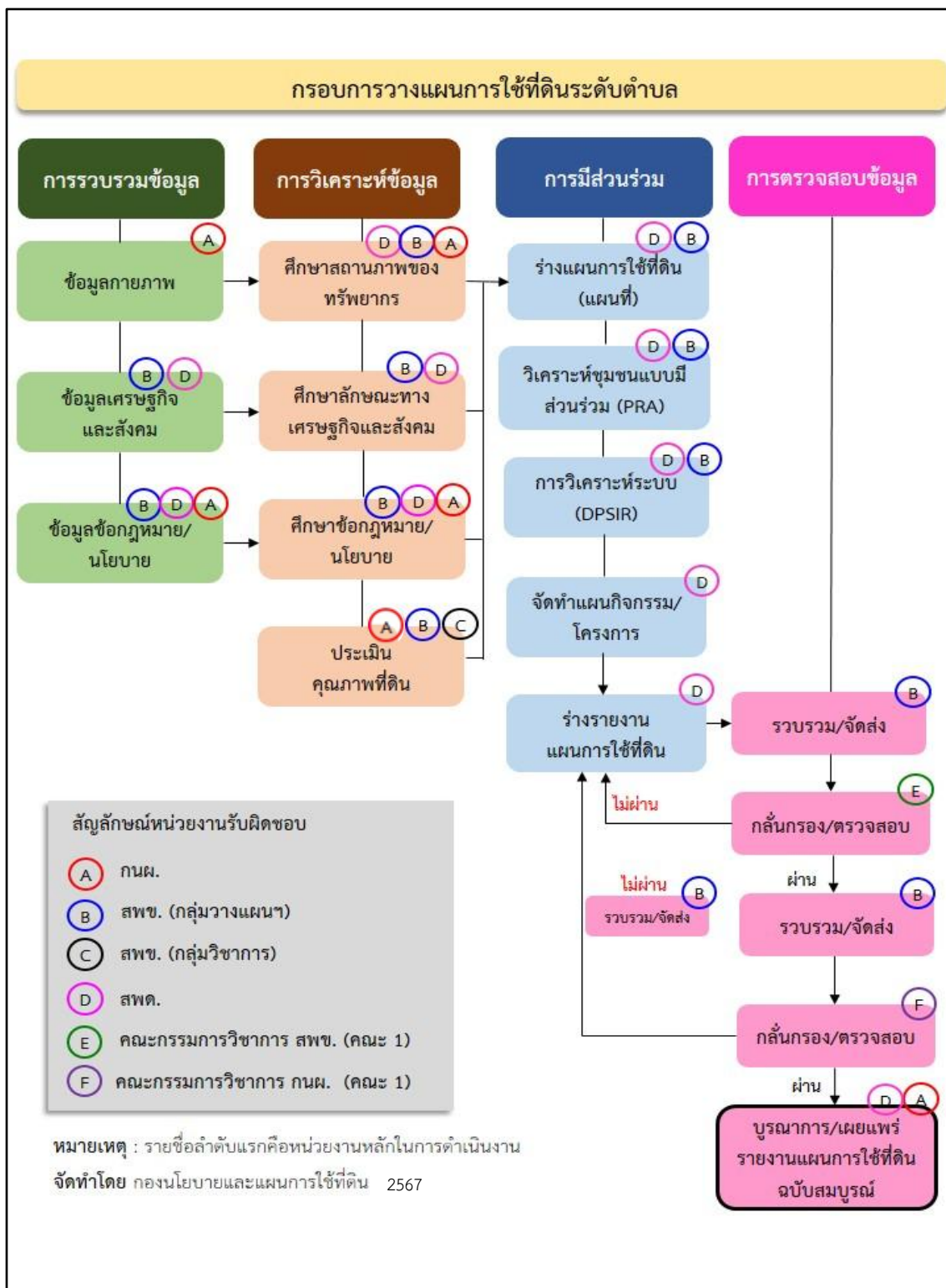
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“การคมนาคมสะดวก คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เศรษฐกิจพึ่งตนเองอย่างมั่นคง สังคมและวัฒนธรรมที่ดี มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน” (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองไทร, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลคลองไทร อำเภота่ฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภота่ฉาง มีพื้นที่ประมาณ 88.04 ตารางกิโลเมตร หรือ 55,028 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลท่าเคย อำเภота่ฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลตะกุกใต้ อำเภอวิภาวดี ตำบลมะลวน ตำบลศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลปากฉลุย อำเภота่ฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

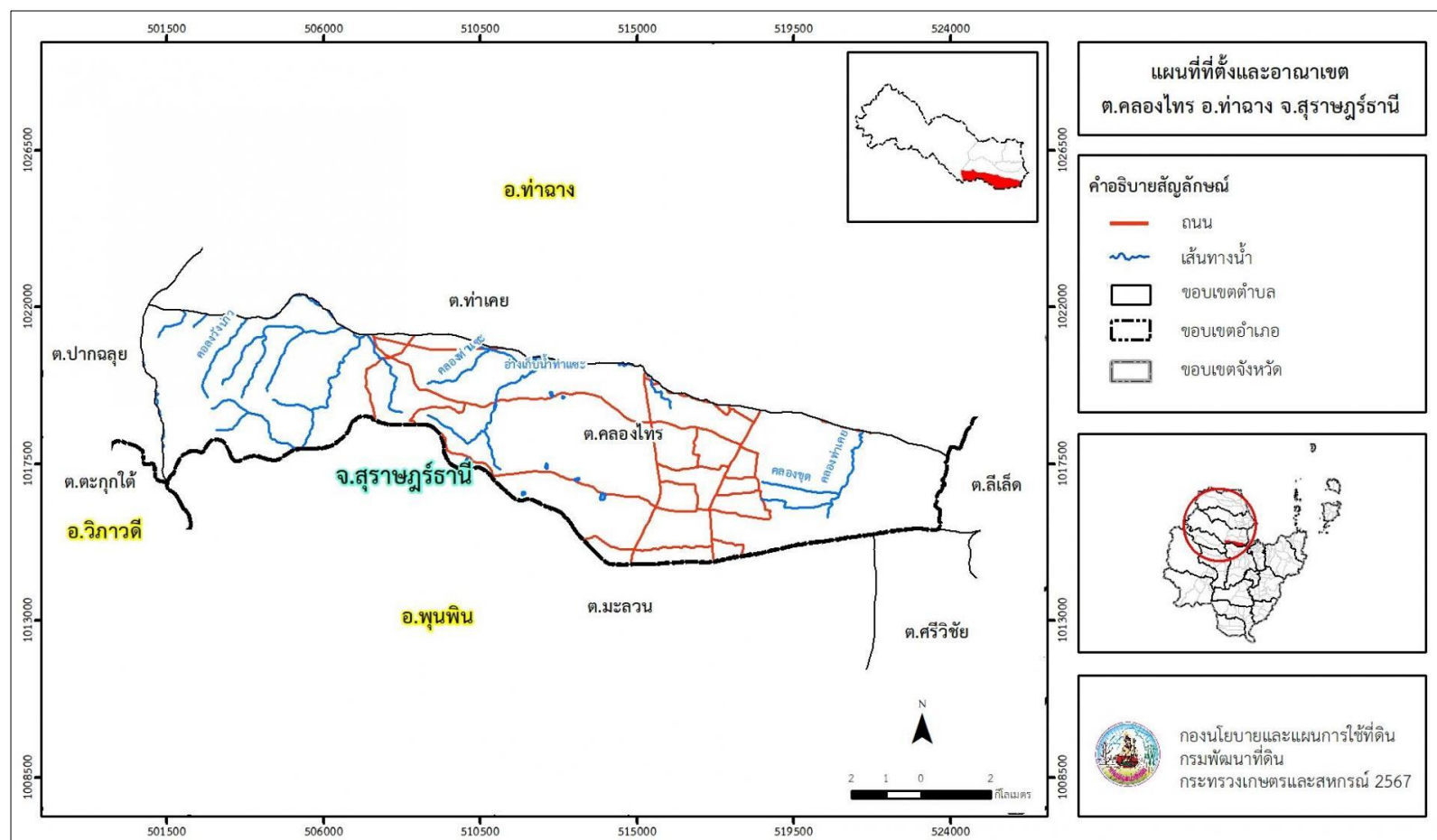
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลคลองไทร อำเภота่ฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านคลองหอ	หมู่ที่ 6 บ้านควนสุวรรณ
หมู่ที่ 2 บ้านคลองเข้	หมู่ที่ 7 บ้านดอนใหญ่
หมู่ที่ 3 บ้านอัมพาราม	หมู่ที่ 8 บ้านนาลึก
หมู่ที่ 4 บ้านท่าน้ำแห้ง	หมู่ที่ 9 บ้านไม้เรียบ
หมู่ที่ 5 บ้านเชียร	

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลคลองไทร อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบลูกคลื่นลอนลาด และเนินเขา มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่าน โดยมีคลองที่สำคัญ เช่น คลองขุด คลองชิง คลองท่าเคย คลองท่าแซะ คลองวังน่าว

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลคลองไทร อำเภอบำลือ จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.0 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคมและเดือนกุมภาพันธ์

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,638.3 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 161 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝน 273.2 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 17 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนมกราคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

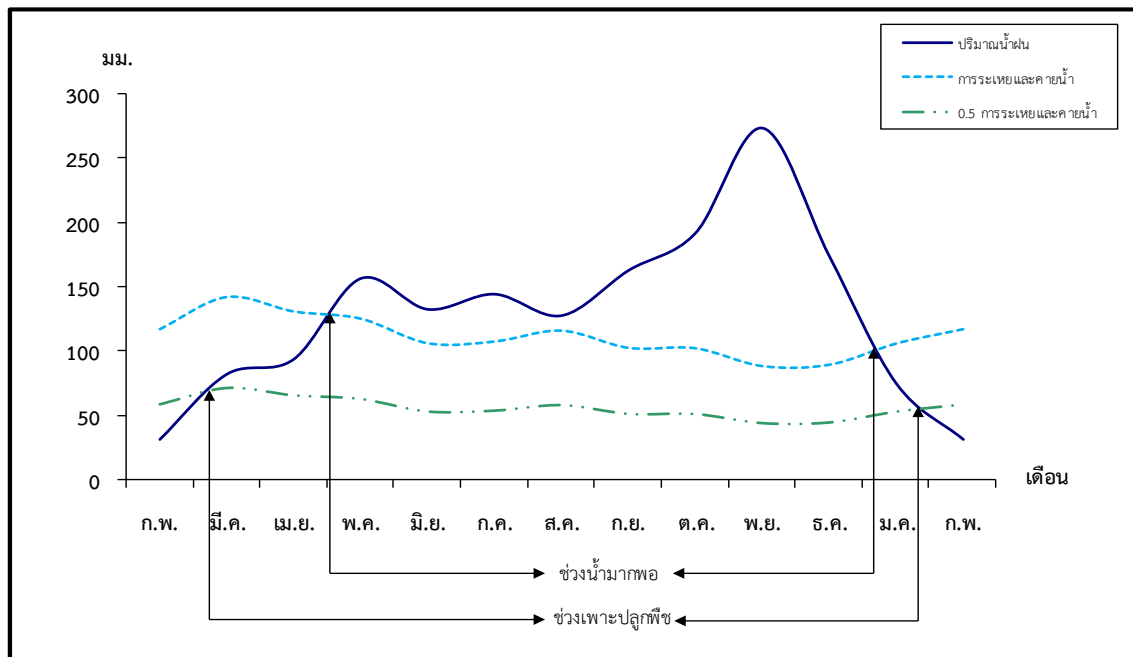
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดสุราษฎร์ธานี¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	22.0	31.0	25.9	83.0	74.1	7.6	105.4	65.3
ก.พ.	22.0	32.7	26.7	79.0	30.6	3.4	116.5	29.1
มี.ค.	22.8	34.4	27.8	77.0	81.4	5.6	141.4	70.8
เม.ย.	23.9	35.3	28.5	79.0	93.1	8.6	130.2	79.2
พ.ค.	24.4	34.7	28.2	83.0	156.0	17.1	124.6	117.1
มิ.ย.	24.0	33.9	27.8	83.0	132.0	16.1	105.6	104.1
ก.ค.	23.8	33.2	27.4	83.0	143.8	17.5	107.0	110.7
ส.ค.	23.8	33.3	27.3	83.0	127.1	16.8	115.3	101.3
ก.ย.	23.7	32.8	27.0	85.0	162.3	18.7	102.0	120.2
ต.ค.	23.7	32.2	26.7	87.0	191.4	19.2	101.7	132.8
พ.ย.	23.5	30.8	26.4	88.0	273.2	17.8	87.9	152.3
ธ.ค.	22.8	30.2	25.9	86.0	173.3	13.1	89.0	125.2
เฉลี่ย	23.4	32.9	27.1	83.0	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,638.3	161.5	1,326.5	1,208.1

หมายเหตุ: ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ต่ำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

หมายเหตุ: ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,365 ไร่ หรือร้อยละ 4.29 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 50,149 ไร่ หรือร้อยละ 91.14 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 1,009 ไร่ หรือร้อยละ 1.84 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว
- 2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 48,533 ไร่ หรือร้อยละ 88.19 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม
- 3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 530 ไร่ หรือร้อยละ 0.96 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุเรียน ไม้ผลผสมมะพร้าว
- 4) พืชสวน มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม พืชสมุนไพร

5) พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 36 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์

6) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 29 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 612 ไร่ หรือร้อยละ 1.11 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ คลองชลประทาน บ่อน้ำในไร่นา แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง

2.5.4 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,902 ไร่ หรือร้อยละ 3.46 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พุ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พุ่มหญ้าธรรมชาติ พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,365	4.29
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,815	3.30
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	82	0.15
U405	ถนน	184	0.33
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	206	0.37
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	4	0.01
U605	สถานีบริการน้ำมัน	74	0.13
A	พื้นที่เกษตรกรรม	50,149	91.14
A100	นาร้าง	856	1.56
A101	นาข้าว	153	0.28
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	354	0.64
A301	ไม้ยืนต้นผสม	31	0.06
A302	ยางพารา	30,393	55.23
A303	ปาล์มน้ำมัน	17,681	32.13
A303/A405	ปาล์มน้ำมัน/มะพร้าว	37	0.07
A303/A414	ปาล์มน้ำมัน/ฝรั่ง	14	0.02
A305	สั๊ก	6	0.01
A312/A403	กาแฟ/ทุเรียน	14	0.02
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	3	0.01
A401	ไม้ผลผสม	154	0.28
A403	ทุเรียน	174	0.32
A403/A411	ทุเรียน/กล้วย	14	0.03
A403/A422	ทุเรียน/มะนาว	13	0.02

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A404	เงาะ	5	0.01
A405	มะพร้าว	105	0.19
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	7	0.01
A405/A414	มะพร้าว/ฝรั่ง	8	0.01
A411	กล้วย	21	0.04
A414	ฝรั่ง	18	0.03
A422	มะนาว	11	0.02
A509	พืชสมุนไพร	11	0.02
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	2	-
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	3	0.01
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	31	0.06
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	15	0.03
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	4	0.01
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	11	0.02
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,902	3.46
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	406	0.74
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,349	2.45
M201	พื้นที่ลุ่ม	20	0.04
M304	บ่อดิน	37	0.07
M405	พื้นที่ถม	90	0.16
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	612	1.11
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	110	0.20
W201	อ่างเก็บน้ำ	103	0.19

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

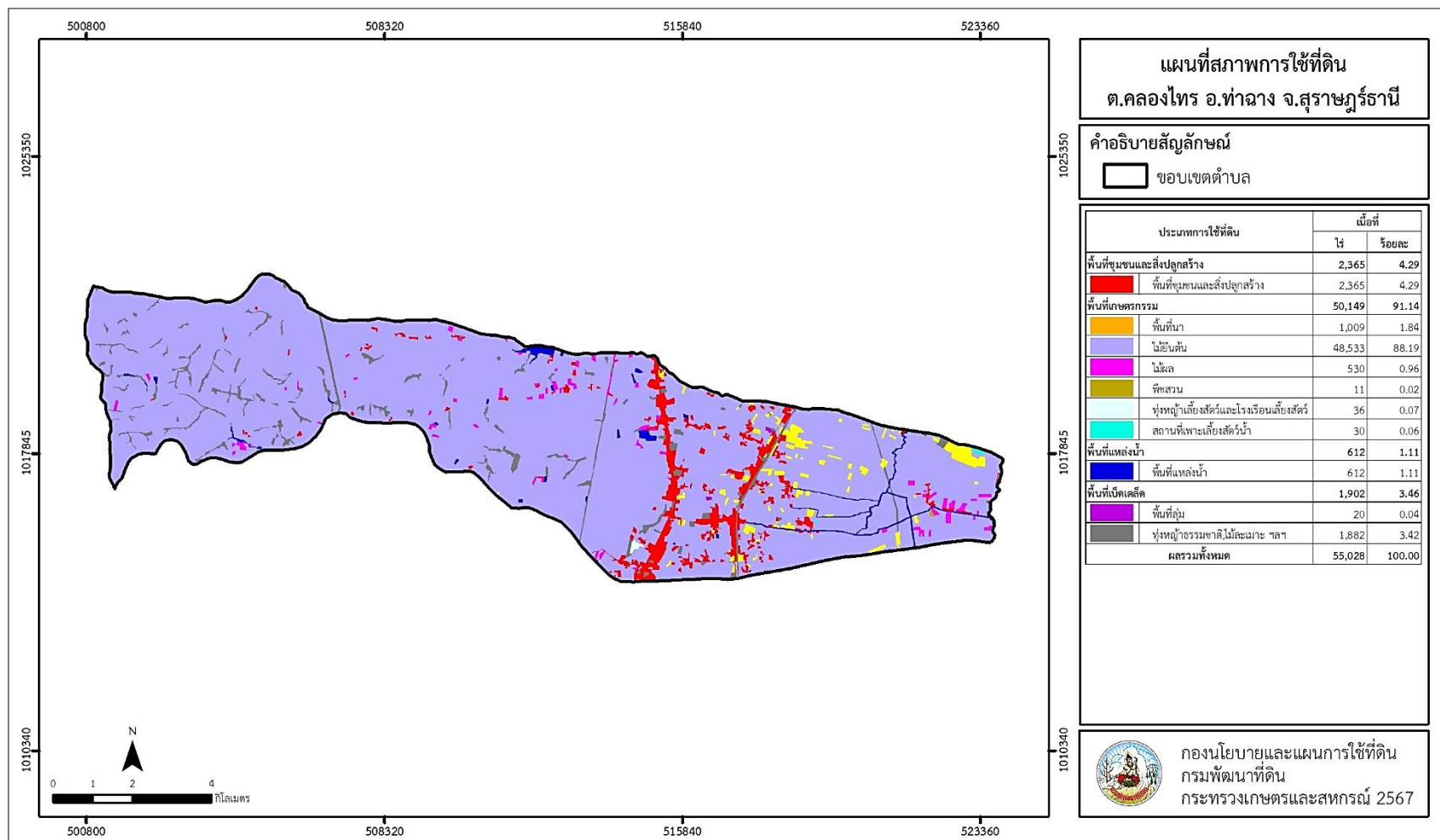
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
W202	บ่อน้ำในไร่นา	162	0.29
W203	คลองชลประทาน	237	0.43
ผลรวมทั้งหมด		55,028	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอบาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลคลองไทร อำเภอบาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลคลองไทรมีประชากรรวม 5,771 คน แยกเป็นชาย 2,838 คน เป็นหญิง 2,933 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 65.55 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,095 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,246 ครัวเรือน หรือร้อยละ 40.26 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,849 ครัวเรือน หรือร้อยละ 59.74 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลคลองไทร อำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลคลองไทร	3,095	2,838	2,933	5,771
หมู่ที่ 1 คลองหอย	306	354	352	706
หมู่ที่ 2 คลองเข้	210	192	216	408
หมู่ที่ 3 อัมพาราม	901	588	647	1,235
หมู่ที่ 4 ทาน้ำแห้ง	472	568	519	1,087
หมู่ที่ 5 เขียว	107	132	167	299
หมู่ที่ 6 ควนสุวรรณ	420	351	352	703
หมู่ที่ 7 ดอนใหญ่	119	152	157	309
หมู่ที่ 8 นาสิก	359	344	364	708
หมู่ที่ 9 ไม่เรียบ	201	157	159	316

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	3,095	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,246	40.26
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,849	59.74

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่รวมทั้งหมด 55,028 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,095 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 17.78 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 50,149 ไร่ หรือร้อยละ 91.14 ของเนื้อที่ทั้งหมด(เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด) และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 40.25 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,246 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมัน ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 231,773 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 80,111 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 148,433 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 51,305 บาท เมื่อพิจารณาจะพบว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 83,340 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 28,806 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลคลองไทร อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลคลองไทร	196,422	23,395	7,564	4,393	231,773	80,111	148,433	51,305
หมู่ที่ 1 คลองหอ	146,150	188	0	0	146,338	72,714	36,346	18,060
หมู่ที่ 2 คลองเข้	145,644	31,606	4,074	7,267	188,591	69,772	137,382	50,826
หมู่ที่ 3 อัมพาราม	210,736	42,486	11,701	8,700	273,622	94,990	204,955	71,151
หมู่ที่ 4 ทำน้ำแห้ง	134,382	2,111	352	289	137,134	43,397	127,329	40,294
หมู่ที่ 5 เขียว	240,301	3,343	352	0	243,996	81,007	46,640	15,484
หมู่ที่ 6 ควนสุวรรณ	270,309	19,258	9,489	3,798	302,855	95,183	86,300	27,123
หมู่ที่ 7 ดอนใหญ่	222,691	43,772	24,642	3,136	294,241	96,884	191,680	63,114
หมู่ที่ 8 นาสิก	186,673	34,069	9,590	4,647	234,979	69,719	171,973	51,025
หมู่ที่ 9 ไม้เรียว	318,251	36,412	15,841	11,114	381,618	139,817	334,788	122,659

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ตำบลคลองไทร อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน การใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 19,478 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 14,952 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 40,076 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลคลองไทร มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537 - 2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,638.3 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลคลองไทร มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองขุด คลองซึ้ง คลองท่าเคย คลองท่าชะ และคลองวังนาว
แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำท่าชะ

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลคลองไทร มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 32 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลคลองไทร อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 13 หน่วยแผนที่ดิน ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 6 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Bu-pic-siA ดินสายบุรีที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,113 ไร่ หรือร้อยละ 5.66 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Mu-sicA ชุดดินมุโน๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,088 ไร่ หรือร้อยละ 5.61 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Mu-dj-sicA ดินมุโน๊ะที่มีจาโรไซต์อยู่ในระดับลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 232 ไร่ หรือร้อยละ 0.42 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ra-sicA ชุดดินระแงะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 11,382 ไร่ หรือร้อยละ 20.68 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Tkt-sicA ชุดดินตะกั่วทุ่ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,589 ไร่ หรือร้อยละ 4.70 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Vi-siA ชุดดินวิสัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 230 ไร่ หรือร้อยละ 0.42 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 7 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-siA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 207 ไร่ หรือร้อยละ 0.38 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน AC-wd,col-sLB ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,486 ไร่ หรือร้อยละ 2.70 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Cp-sLC ชุดดินชุมพร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,110 ไร่ หรือร้อยละ 7.47 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Kh-sLB ชุดดินคองหัง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 452 ไร่ หรือร้อยละ 0.82 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Rg-gsLE ชุดดินระนอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 105 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Sd-dk,fl-sLB ดินสะเตาที่มีสีแดงคล้ำและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 20,233 ไร่ หรือร้อยละ 36.77 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Sw-sLC ชุดดินสวี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,801 ไร่ หรือร้อยละ 14.18 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินเปรี้ยวจัด มีเนื้อที่ 14,702 ไร่ หรือร้อยละ 26.71 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินมูโนะ (Mu) ดินมูโนะที่มีจาโรไซต์อยู่ในระดับลึก (Mu-dj) และชุดดินระแงะ (Ra) ปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 4,215 ไร่ หรือร้อยละ 7.66 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินชุมพร (Cp) และชุดดินระนอง (Rg) ปัญหาดินเค็ม มีเนื้อที่ 2,589 ไร่ หรือร้อยละ 4.70 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินตะกั่วทุ่ง (Tkt)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลคลองไทร อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

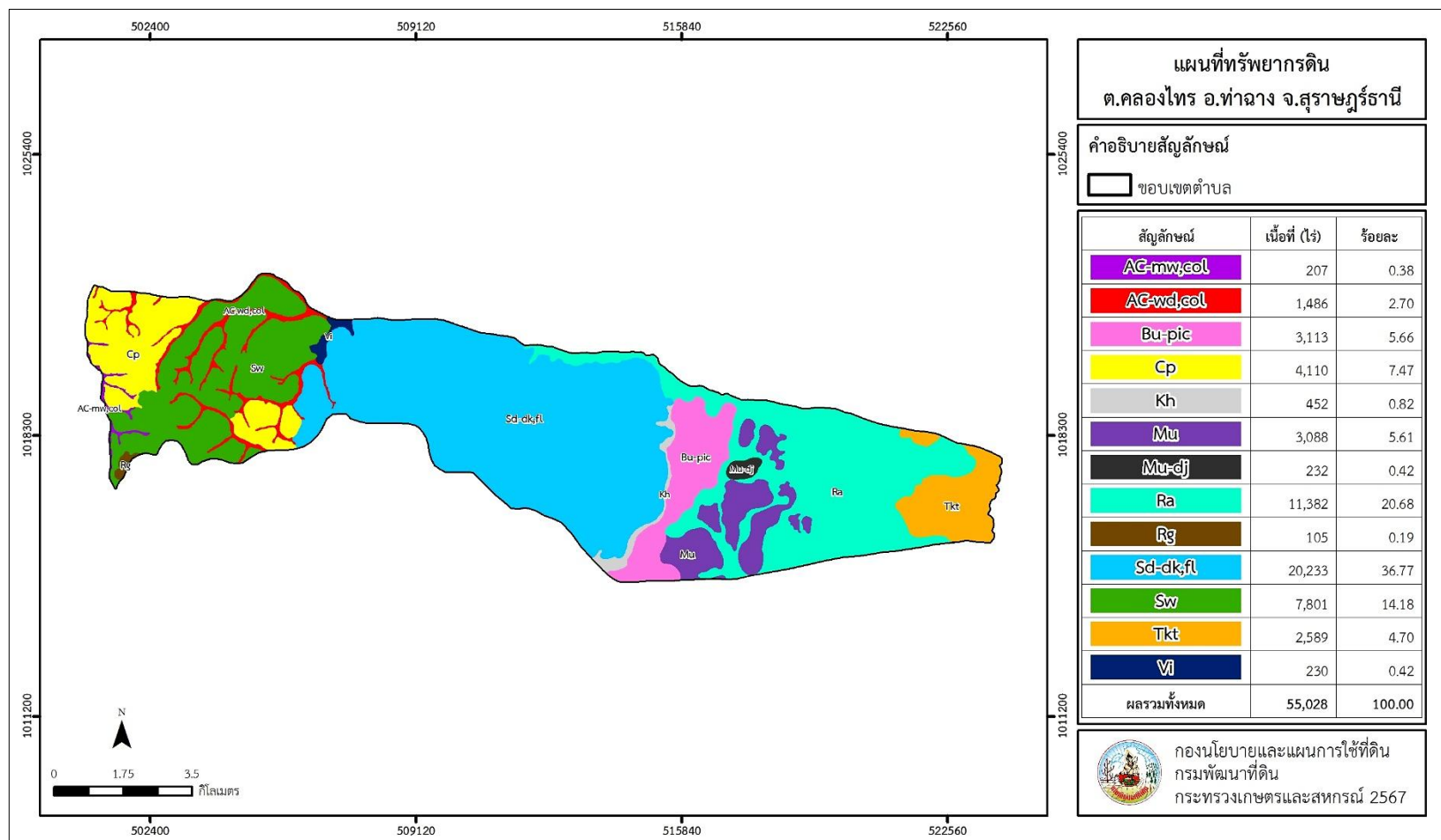
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-mw,col-slA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	207	0.38
AC-wd,col-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	1,486	2.70
Bu-pic-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	3,113	5.66
Cp-slC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	4,110	7.47
Kh-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	452	0.82
Mu-sic1A	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	<35	4.5-5.0	<4.5	<2	0-50	3,088	5.61
Mu-dj-sic1A	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	<35	4.5-5.0	<4.5	<2	100-150	232	0.42
Ra-sic1A	0-2	>150	เลวมาก	ปานกลาง	>20	<35	4.5-5.0	4.5-5.0	<2	50-100	11,382	20.68
Rg-gs1E	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	105	0.19
Sd-dk,fl-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	20,233	36.77
Sw-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	7,801	14.18
Tkt-sic1A	0-2	>150	เลวมาก	สูง	>20	>75	6.0-8.0	7.5-8.0	>16	-	2,589	4.70
Vi-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	230	0.42
รวมทั้งหมด											55,028	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567)

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลคลองไทร คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ขาดแคลนน้ำ
- 3) น้ำทะเลรุกฉ่ำพื้นที่ทำการเกษตร
- 4) ขาดองค์ความรู้ในการเกษตรกรรม

4.1.2 ความต้องการของชุมชน และเกษตรกร ตำบลคลองไทร มีความต้องการ 4 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) แก้ไขปัญหาน้ำทะเลรุกฉ่ำพื้นที่ทำการเกษตร
- 4) เพิ่มองค์ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรดินเพื่อการเกษตร

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และการเกษตร
- 1.3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 1.4) ขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรดินเพื่อการเกษตร

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) ความต้องการน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค และการเกษตร
- 2.3) แก้ไขพื้นที่ที่มีน้ำทะเลรุกฉ่ำ
- 2.4) เพิ่มองค์ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรดินเพื่อการเกษตร

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 6 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสม
- 3.3) ขาดแหล่งกักเก็บน้ำและระบบท่อน้ำ
- 3.4) ขาดการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 3.5) ราคาสินค้าเกษตรแปรปรวน
- 3.6) เกษตรกรขาดการวางแผนการใช้ที่ดินสำหรับการเพาะปลูก (การวิเคราะห์ดิน)

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

- 4.1) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนการผลิตสูง
- 4.2) รายได้ลดลง ไม่เพียงพอต่อการใช้ชีวิต
- 4.3) ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และการเกษตร
- 4.4) ลักษณะดินไม่เหมาะสมต่อการทำการเกษตร
- 4.5) มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.2) บ่อดักตะกอน
- 5.3) ฝายชะลอน้ำ
- 5.4) คันดิน
- 5.5) คูรับน้ำขอบเขา
- 5.6) ปกคลุมที่ดิน

พื้นที่ราบ

- 5.1) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด/ปุ๋ยหมัก/สารปรับปรุงดินกรด (โดโลไมท์)
- 5.2) แหล่งน้ำไร่นานอกเขตชลประทาน (1,260 ลบ.ม.)
- 5.3) สร้างและซ่อมแซมแหล่งกักเก็บน้ำ
- 5.4) จัดรูปแบบนา เช่น การขุดคูน้ำ การยกทรง
- 5.5) การอนุรักษ์ฯ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล ในรูปแบบเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ
- (2) สนับสนุนปัจจัยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และพัฒนาองค์ความรู้การจัดการดิน
ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลคลองไทร อำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลคลองไทร อำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 ไม้ยืนต้นเศรษฐกิจ

1) ปาล์มน้ำมัน เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกปาล์มน้ำมันช่วงต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม ควรปลูกเมื่อฝนเริ่มตกแล้วเพราะดินจะมีความชื้นเพื่อให้ต้นกล้าได้มีเวลาตั้งตัวในแปลงได้นาน อายุการเก็บเกี่ยว เริ่มให้ผลผลิตครั้งแรกอายุประมาณ 30 เดือน นับจากหลังปลูกลงแปลง และจะให้ผลผลิตอย่างต่อเนื่องเก็บเกี่ยวได้ตลอดปี

2) ยางพารา เกษตรกรจะปลูกยางพาราในช่วงต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม ต้นยางพาราที่จะทำการกรีดยางพาราในครั้งแรกต้องมีอายุครบ 7 ปี เต็ม หรือมีความโตรอบต้น 50 เซนติเมตร ที่ระดับความสูง 150 เซนติเมตร

4.2.2 ไม้ผล

1) ทุเรียน เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกทุเรียนช่วงต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม ในบางแปลงหากมีการจัดระบบการให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดูแลให้น้ำกับต้นทุเรียนได้อย่างสม่ำเสมอในช่วงหลังปลูก สามารถปลูกได้ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงปลายเดือนมีนาคม

2) มะพร้าว สวนมะพร้าวในตำบลคลองไทรเป็นมะพร้าวดั้งเดิม ซึ่งเกษตรกรปลูกในช่วงต้นฤดูฝน ปัจจุบันมีการปลูกเพิ่มน้อยลง

3) ไม้ผลผสมผสาน เกษตรกรปลูกไม้ผลหลายชนิด ทั้งไม้ผลขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อให้มีผลไม้วัยบริโภค และมีรายได้จากการจำหน่ายตลอดทั้งปี เช่น มังคุด ทุเรียน ลองกอง เงาะ

4.2.3 พืชไร่

เกษตรกรปลูกข้าวนาปีในช่วงต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคม - สิงหาคมเกษตรกรในตำบลคลองไทร และปลูกข้าวนาปี หรือข้าวหน้าน้ำฝน ที่เริ่มปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม และเก็บเกี่ยวสิ้นสุดไม่เกินเดือนกุมภาพันธ์ และข้าวนาปรัง คือ ข้าวที่ปลูกนอกฤดูการทำนาปกติ เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม นิยมปลูกในพื้นที่ที่มีการชลประทาน

4.2.4 พืชแซม

1) พืชผัก ที่นิยมปลูก ได้แก่ แตงกวา ผักสลัด และพืชผักสวนครัวประเภทข่า ขมิ้น ถั่วฝักยาว

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ไม้ยืนต้นเศรษฐกิจ												
1. ปาล์มน้ำมัน					ปาล์มน้ำมัน							
2. ยางพารา					ยางพารา							
ไม้ผล												
1. มะพร้าว	มะพร้าว											
2. ทุเรียน	ทุเรียน				ทุเรียน							
พื้นที่นา												
1. ข้าว	ข้าว				ข้าว							
พืชแซม												
1. พืชผัก	พืชผัก											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลคลองไทร อำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ Food and Agriculture Organization of the United Nations ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน แตงโม ข้าวโพด ส้มโอ เงาะ

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลคลองไทร อำเภอบ้านฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลคลองไทร อำเภอบ้านฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หน่วยที่ดิน	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	ทุเรียน	แตงโม	ข้าวโพด	ส้มโอ	เงาะ
AC-mw,col-slA	S2os	S2s	S2os	S2s	S2os	S2os	S2os
AC-wd,col-slB	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s
Bu-pic-slA	S3o	S2on	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o
Cp-slC	S3r	N	N	S3r	S3r	N	N
Kh-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Mu-dj-siclA	N	S3o	N	N	N	N	N
Mu-siclA	N	N	N	N	N	N	N
Ra-siclA	N	N	N	N	N	N	N
Rg-gslE	S3ewr	N	N	N	N	N	N
Sd-dk,fl-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Sw-slC	S2rns	S3r	S3r	S2erns	S2erns	S2rns	S3r
Tkt-siclA	N	N	N	N	N	N	N
Vi-slA	S3o	S2ons	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o

หมายเหตุ:

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนว

ทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอบางบาล จังหวัดสุราษฏร์ธานี สามารถกำหนดออกเป็น 4 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ และเขตพื้นที่อื่น ๆ มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 50,153 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 91.09 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 21 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 30,516 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 55.48 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ มะพร้าว

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลายประการ เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อ

ความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 987 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.81 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 300 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.45 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ มะพร้าว

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 18,263 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 33.19 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) ปัจจุบันมีการเลี้ยงสัตว์น้ำ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของสถานที่เลี้ยงสัตว์น้ำที่พบได้แก่ กระชังเลี้ยงปลานิล ปลาตุ๊ก เป็นต้น

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 36 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง คือ เขตประมง เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 36 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค โรงเรือนเลี้ยงไก่

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,362 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.31 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง คือ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,077 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.79 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 207 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.38 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินตั้งอุตสาหกรรม และแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร

3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 78 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินตั้งอุตสาหกรรม และแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 613 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.13 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 111 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วยหนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 502 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.92 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 1,900 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.47 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

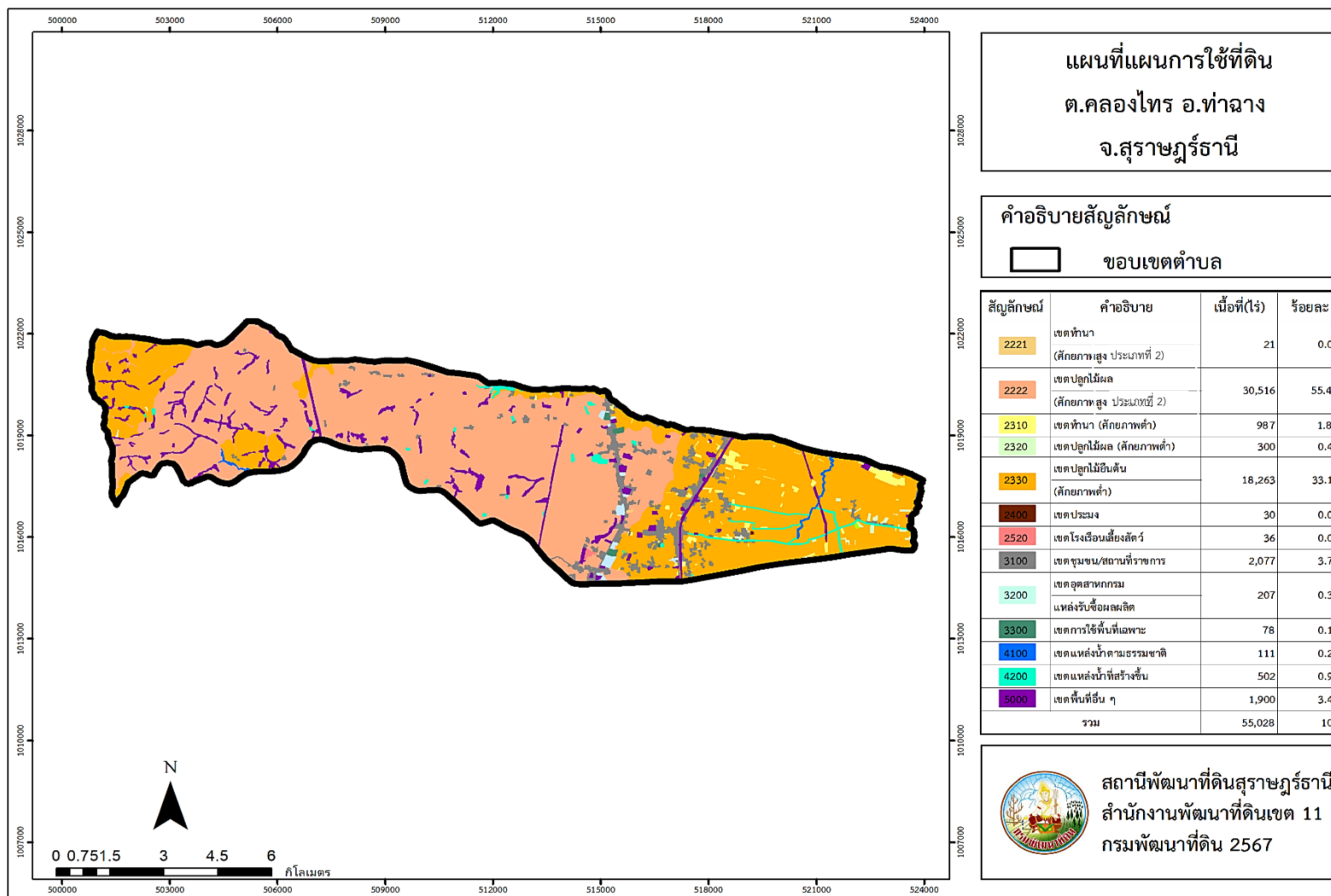
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตเกษตรกรรม	50,153	91.09
1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	30,537	55.52
1.1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง ประเภทที่ 2	30,537	55.52
(1) เขตทำนา	21	0.04
(2) เขตปลูกไม้ผล	30,516	55.48
1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	19,550	35.45
(1) เขตทำนา	987	1.81
(2) เขตปลูกไม้ผล	300	0.45
(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	18,263	33.19
1.3 เขตประมง	30	0.05
1.4 เขตปศุสัตว์	36	0.06
(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	36	0.06
2. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,362	4.31
(1) เขตชุมชนและสถานที่ราชการ	2,077	3.79
(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	207	0.38
(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	78	0.14
3. เขตแหล่งน้ำ	613	1.13
(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	111	0.22
(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	502	0.92
4. เขตพื้นที่อื่น ๆ	1,900	3.47
รวม	55,028	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอบางบาล จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 6-1 แผนการใช้ที่ดิน ตำบลคลองไทร อำเภอบางบาล จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึงปี 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทรไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลคลองไทร เพื่อมีความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) **ดินขาดความอุดมสมบูรณ์** มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง)
- (10) การส่งเสริมและสนับสนุนระบบน้ำเพื่อการเกษตร สูบน้ำด้วยโซล่าเซลล์
- (11) การใช้ พด.14 ควบคุมการจัดการโรคพืช

2) พื้นที่ขาดแคลนน้ำ มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)

3) พื้นที่น้ำทะเลรุกล้ำ มีแผนงาน/โครงการการจ้ดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน ดังนี้

- (1) การอนุรักษ์ฯ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ
- (2) พื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร

4) การจัดการทรัพยากรดินเพื่อการเกษตร มีแผนงาน/โครงการจัดองค์ความรู้ทางการเกษตร ดังนี้

- (1) บัตรดินดี
- (2) โครงการพัฒนาเกษตรกรของกลุ่มเดิมเข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
- (3) การพัฒนาศักยภาพของหมอดินอาสาด้านการพัฒนาที่ดินตามบริบทของท้องถิ่น
- (4) โครงการเกษตรอินทรีย์ (PGS)
- (5) สนับสนุนชุดวิเคราะห์ดินภาคสนาม (Test kit)

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตประมง

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองไทร เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลคลองไทร กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลคลองไทรในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ (3) ปัญหาน้ำทะเลรุกล้ำพื้นที่ทำการเกษตร และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาองค์ความรู้ในการทำเกษตรกรรม ปัญหาดังกล่าวนี้นำผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน ได้แก่ ดินเป็นกรด ดินเปรี้ยว และดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ คุณภาพของดินจึงไม่เหมาะต่อการทำเกษตรกรรม ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง

การแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน จะต้องดำเนินการทั้งตำบล ได้แก่ (1) **ปัญหาดินกรด** ปรับปรุงดินโดยวัสดุปูน (โดโลไมท์) และมีการใช้วัสดุอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ในการปรับปรุงบำรุงดิน (2) **ด้านปัญหาดินเปรี้ยว** ปรับปรุงสภาพดินโดยใช้สารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปูนขาว หรือยิปซัม หรือการเลือกชนิดพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ (3) **ด้านปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ** มีธาตุอาหารน้อย ควรปรับปรุงดินด้วยวัสดุอินทรีย์ต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยคอก มูลสัตว์ รวมถึงการปลูกพืชตระกูลถั่ว เพื่อเพิ่มธาตุอาหารพืช และช่วยในการอุ้มน้ำได้ดีขึ้น

ในกรณีของการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค/บริโภค และบางพื้นที่ขาดน้ำในการทำเกษตร รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบล โดยจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”** ทั้งพื้นที่ตำบลจะต้องมีการจัดทำรวมกับการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน สร้างอ่าง ฝายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม ขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ลำน้ำ เป็นต้น ขุดเจาะบ่อบาดาล ก่อสร้างคลองส่งน้ำ เพื่อการกระจายน้ำ และป้องกันน้ำท่วม ภายใต้ระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในกรณีพื้นที่น้ำทะเลรุกเข้าในพื้นที่ มีการแก้ปัญหาจัดการพื้นที่ โดยขุดสร้างคันดินล้อมรอบพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อป้องกันการรุกเข้าของน้ำเค็ม การขุดยกร่องปรับปรุงแปลงสำหรับปลูกพืช จัดหาแหล่งน้ำสำรอง เพื่อเก็บน้ำจืดจากแม่น้ำหรือกักเก็บน้ำธรรมชาติ หรือขุดบ่อบาดาลเพื่อนำน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ และระบายน้ำเค็มออกจากแปลงปลูกให้หมด แล้วจัดหาน้ำจืดมาให้แก่ต้นไม้ผล เพื่อช่วยให้ต้นไม้ผลมีชีวิตอยู่รอดอีกทั้งยังช่วยล้างความเค็มของดิน

ในกรณีเกษตรกรขาดองค์ความรู้ในการทำเกษตรกรรม ต้องการเข้าถึงการจัดการดินที่ถูกต้องและเหมาะสมกับพืช สามารถเข้าร่วมกับโครงการบัตรดินดี โครงการพัฒนาเกษตรกรของกลุ่มเดิมเข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีการพัฒนาศักยภาพของหมอดินอาสาด้านการพัฒนาที่ดินตามบริบทของท้องถิ่น โครงการเกษตรอินทรีย์ (PGS) เป็นต้น

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตทำนา เนื้อที่ 1,008 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 30,816 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	350,000
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 18,263 ไร่	1.2 การจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	1,590,000
4. เขตประมง เนื้อที่ 30 ไร่	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	1,060,000
5.เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 36 ไร่	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	130,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	255,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	75,000
	1.7 การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง)	15,000
	1.8 การส่งเสริมและสนับสนุนระบบน้ำเพื่อการเกษตร สูบน้ำด้วยโซล่าเซลล์	N/A
	1.9 การใช้ พด.14 ควบคุมการจัดการโรคพืช	15,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	231,000
	2.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	N/A

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตทำนา เนื้อที่ 1,008 ไร่	3. การจัดการบ่อน้ำรักษาดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน	
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 30,816 ไร่	3.1 การอนุรักษ์ฯ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ	N/A
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 18,263 ไร่	3.2 พื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร	N/A
4. เขตประมง เนื้อที่ 30 ไร่		
5.เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 36 ไร่	4. การจัดองค์ความรู้ทางการเกษตร	
	4.1 บัตรดินดี	15,000
	4.2 โครงการพัฒนาเกษตรกรของกลุ่มเดิมเข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี	25,000
	4.3 การพัฒนาศักยภาพของหมอดินอาสาด้านการพัฒนาที่ดินตามบริบทของท้องถิ่น	300,000
	4.4 โครงการเกษตรอินทรีย์ (PGS)	50,000
	4.5 สนับสนุนชุดวิเคราะห์ดินภาคสนาม (Test kit)	500,000
รวมพื้นที่เกษตรกรรม	รวมแผนงาน/โครงการ	4,611,000

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต
1) เขตทำนา เนื้อที่ 1,008 ไร่	1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด)
2) เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 30,816 ไร่	2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 18,263 ไร่	3) จัดอบรมการถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการจัดการโรค/แมลงศัตรูพืช (กรมวิชาการเกษตร)
4) เขตประมง เนื้อที่ 30 ไร่	4) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)
5) เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 36 ไร่	
	การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต
	1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)
	2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด)
	3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด)
	4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด)
	5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)
	6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด)
	7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด)
	8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)
	9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชาัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 613 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลคลองไทร อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ	
		2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572			
1. การปรับปรุงบำรุงดิน															
1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	50	60	70	80	90	350	50,000	60,000	70,000	80,000	90,000	350,000	พด.	
1.2 การจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	3	5	10	15	20	53	90,000	150,000	300,000	450,000	600,000	1,590,000	พด.	
1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	600	1,000	2,000	3,000	4,000	10,600	60,000	100,000	200,000	300,000	400,000	1,060,000	พด.	
1.4 การพัฒนาเกษตรกรที่ใช้สารอินทรีย์	กลุ่ม	1	3	5	7	10	26	5,000	15,000	25,000	35,000	50,000	130,000	พด.	
1.5 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	10	20	30	40	50	150	17,000	34,000	51,000	68,000	85,000	255,000	พด.	
1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	100	200	300	400	500		5,000	10,000	15,000	20,000	25,000	75,000	พด.	
1.7 การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน	ราย	10	20	30	40	50	150	1,000	2,000	3,000	4,000	5,000	15,000	พด.	
(ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง)															
1.8 การส่งเสริมและสนับสนุนระบบน้ำเพื่อการเกษตร	ราย	1	2	4	6	8	21	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	พด.	
สูบน้ำด้วยโซล่าเซลล์															
1.9 การใช้ พด.14 ควบคุมการจัดการโรคพืช	ราย	10	20	30	40	50	150	1,000	2,000	3,000	4,000	5,000	15,000	พด.	

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองไทร อำเภอลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตทำนา	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตปลูกไม้ผล	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	2	2	2	2	2	10	46,200	46,200	46,200	46,200	46,200	231,000	พด.
เขตปลูกไม้ยืนต้น	2.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ	แห่ง													
เขตโรงเรือน	(งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)		1	1	1	1	1	5	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	พด.
ปศุสัตว์	3. การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน														
	3.1 การอนุรักษ์ฯ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ	ไร่	50	100	120	150	180	600	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	พด.
	3.2 พื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร	ไร่	50	70	100	120	150	490	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	พด.
	4. การจัดองค์ความรู้ทางการเกษตร														
	4.1 บัณฑิตดี	ราย	10	20	30	40	50	150	1,000	2,000	3,000	4,000	5,000	15,000	พด.
	4.2 การพัฒนาเกษตรกรของกลุ่มเดิมเข้มแข็ง	กลุ่ม													
	ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี		1	1	1	1	1	5	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	25,000	พด.
	4.3 การพัฒนาศักยภาพของหมอดินอาสาด้านการพัฒนาที่ดินตามบริบทของท้องถิ่น	ราย	20	40	60	80	100	300	20,000	40,000	60,000	80,000	100,000	300,000	พด.
	4.4 โครงการเกษตรอินทรีย์ (PGS)	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	พด.
	4.5 สนับสนุนชุดวิเคราะห์ดินภาคสนาม (Test kit)	ชุด	5	8	10	12	15	50	50,000	80,000	100,000	120,000	150,000	500,000	พด.
	รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ							13,115						4,611,000	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2556. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <http://stat.bora.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 มีนาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>, 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>, 1 มีนาคม 2567.
- กรมอุตุวิทยวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมอุตุวิทยวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองไทร. 2567. วิสัยทัศน์ พันธกิจ. แหล่งที่มา: <https://klongsai-surat.go.th/>, 1 พฤษภาคม 2567.

สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานี

Land Development Station Suratthani Province

12 หมู่ 8 ตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

อีเมล sn01@ldd.go.th

โทรศัพท์ 0-7795-0606